Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Trajnostna in odporna vodna infrastruktura ter vodovodna omrežja

(mnenje na lastno pobudo)

(2023/C 349/14)

Poročevalec: **Thomas KATTNIG**

Sklep plenarne skupščine	25. 1. 2023
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
	mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	26. 6. 2023
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	13. 7. 2023
Plenarno zasedanje št.	580
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	199/10/17

1. **Sklepi in priporočila**

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) meni, da je treba – glede na podnebno krizo in z njo povezano pomanjkanje vodnih virov – sprejeti vse ukrepe, ki so nujni za zmanjšanje izgub vode in pravično razdelitev vodnih virov ter spodbujajo trajnostno upravljanje voda. Oskrba prebivalcev s čisto in cenovno dostopno pitno vodo mora biti vedno na prvem mestu pri razdeljevanju in porabi, zlasti v primeru pomanjkanja, in mora imeti prednost pred porabo vode v industriji, turizmu in kmetijstvu. EESO poziva Komisijo in države članice, naj za vse politike na področju vode uporabljajo pristop, ki temelji na pravicah, in naj obravnavajo vodno revščino, kar bo tudi v skladu z evropskim stebrom socialnih pravic. Predlaga, naj se spodbuja skupni pristop k razumevanju vodne revščine na ravni EU in pripravi celovita opredelitev tega pojma, v okviru katerega bo lahko vsaka država članica razvila svojo opredelitev glede na lastne okoliščine, usklajeno z evropsko.

1.2 Po mnenju EESO je oskrba z vodo javna dobrina, saj je poudarek na dobrih, kakovostnih in cenovno dostopnih storitvah. Izzivi, ki jih povzroča podnebna kriza, in nujne naložbe v vodno infrastrukturo so povezani s precejšnjimi stroški. EESO ugotavlja, da obstaja razlika med javnim in zasebnim upravljanjem voda ter da imata oba načina svoje prednosti in pomanjkljivosti. Pri zasebnem upravljanju je v ospredju dobiček, zato je morda težko izpolniti temeljno zahtevo glede univerzalnosti storitve, ki naj bi bila na voljo vsem prebivalcem. EESO meni, da je mogoče – kljub strogim finančnim omejitvam in upravnim oviram – z javnim upravljanjem voda bolje zagotavljati splošni dostop do vode in kanalizacijskih sistemov po sprejemljivi ceni in z ustreznimi standardi kakovosti, obnovo in varstvo ekosistemov ter potrebne naložbe v infrastrukturo. Ponovno ([1]) priporoča uvedbo zlatega pravila za naložbe v javno infrastrukturo, da se zaščitijo produktivnost ter socialni in okoljski temelji blaginje prihodnjih generacij.

([1]) Na primer v Mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Načrt REPowerEU (COM(2022) 230 final) in predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi Uredbe (EU) 2021/1060, Uredbe (EU) 2021/2115, Direktive 2003/87/ES in Sklepa (EU) 2015/1814 (COM(2022) 231 final – 2022/0164(COD)) (UL C 486, 21.12.2022, str. 185), Mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Javne naložbe v energetsko infrastrukturo kot del rešitve za podnebna vprašanja (mnenje na lastno pobudo) (UL C 486, 21.12.2022, str. 67), Mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Strateška vizija energetskega prehoda za strateško avtonomijo EU (mnenje na lastno pobudo) (UL C 75, 28.2.2023, str. 102) in drugih.

1.3 Voda je nujna za življenje, je skupna dobrina in človekova pravica. To je bilo priznano s prvo uspešno evropsko državljansko pobudo Pravica do vode *(Right2Water)*, na podlagi katere je bila revidirana direktiva o pitni vodi, ki jo je EU sprejela leta 2020, vključno s posebnim členom o dostopu do vode. Glede na to EESO priporoča, naj EU sprejme in okrepi regulativne okvire za koncesijske pogodbe za vodo, da bi zajamčila dostop do nje in do kanalizacijskih sistemov po dostopni ceni in z ustreznimi standardi kakovosti, kakor tudi obnovo in zaščito ekosistemov ter potrebne naložbe v infrastrukturo. Izključitve za vodo in odpadno vodo iz Direktive 2014/23/EU ([2]), ki so bile dosežene z omenjeno državljansko pobudo Pravica do vode, je treba ohraniti tudi v prihodnje. EESO ravno zaradi podnebne krize tudi nasprotuje vsakršni obvezni liberalizaciji v sektorju voda in odpadnih voda.

1.4 Glede na vse slabšo porazdelitev vodnih virov EESO opozarja, da je treba gospodarstvo, zlasti kmetijstvo in industrijske panoge z intenzivno porabo vode, organizirati tako, da se zmanjša poraba vode in poveča njena ponovna uporaba. V ta namen so potrebni tudi nacionalni cilji in cilji EU ter priporočila, da bo poraba vode bolje urejena in finančna podpora za vodno infrastrukturo učinkovitejša. EESO poziva institucije EU, naj začnejo prednostno obravnavati področje vode in razvijejo modri dogovor EU.

1.5 EESO se zavzema za krepitev načela onesnaževalec plača, pri katerem se onesnaževala obravnavajo že pri viru, namesto da se jih odstranjuje iz odpadnih voda z rešitvami na koncu verige. Njihov vnos v vodna telesa in podtalnico je treba trajno zmanjšati, da bi oskrba s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje odpadnih voda ostali cenovno dostopni. Ciljne izboljšave čiščenja odpadnih voda, ki jih je treba tesno povezati s sistemom odgovornosti proizvajalca, kakor predlaga Komisija v prenovljeni direktivi o čiščenju komunalnih odpadnih voda, so pomemben korak in ga EESO podpira. Vendar je treba zagotoviti, da so organizacije za izpolnjevanje odgovornosti proizvajalca pod javnim nadzorom in da se vse naložbe v čistilne naprave za odpadno vodo izvajajo neodvisno ter brez vpliva organizacij proizvajalcev.

1.6 EESO opozarja na velike izzive, s katerimi se sooča lokalna raven pri razvoju in vzdrževanju vodnih teles. Za njihovo obravnavo bi bilo treba nadalje razvijati medobčinsko sodelovanje in ga bistveno olajšati. EESO zato poziva Komisijo, naj poveča zakonodajni manevrski prostor, zlasti na področju javnih naročil.

1.7 Naložbe v upravljanje vodnih virov in odpadnih voda, ki so potrebne za trajnosten, konkurenčen in pravičen modri prehod, morajo biti optimalno stroškovno učinkovite z okoljskega in ekonomskega vidika, zlasti pa usmerjene v ranljive skupine prebivalstva. Poleg tega so bistvene raziskave, inovacije ter informacijske kampanje za industrijo, kmetijstvo in gospodinjstvo, da se spodbudita varčno gospodarjenje in ravnanje z vodo.

1.8 EESO opozarja na izgubo biotske raznovrstnosti, ki jo povzroča podnebna kriza in jo nekateri ukrepi še zaostrujejo, kot je vračanje pretople vode v reke. Takšen napačen razvoj je treba upoštevati pri prihodnjem načrtovanju naše vodne infrastrukture, da bi čim bolje reševali te probleme, ne pa jih še povečevali. Hkrati je treba sprejeti obsežne ukrepe za dosego cilja glede omejitve povišanja temperature na 1,5 °C do leta 2050.

1.9 EESO Evropski komisiji predlaga, naj začne vseevropsko javno posvetovanje za oceno potreb po vodi v Evropi, kar bo podlaga za prihodnje ukrepe v okviru modrega dogovora EU.

([2]) Direktiva 2014/23/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o podeljevanju koncesijskih pogodb (UL L 94, 28.3.2014, str. 1).

2. **Ozadje mnenja**

2.1 Voda je življenjsko pomembna dobrina, nujno potrebna za človeka, naravo in delovanje gospodarstva ter družbe. Največ (70 %) se je porabi v kmetijstvu, sledita industrija (22 %) in gospodinjstva (8 %). Hkrati povprečni izdatki za oskrbo z vodo in sanitarno oskrbo v EU znašajo 100 milijard EUR letno in se bodo zaradi izpolnjevanja predpisov EU za čiščenje odpadnih voda in oskrbo s pitno vodo povečali na 250 milijard EUR ([3]).

2.2 Da bi imeli v prihodnje dovolj vode, bo treba izboljšati vodno infrastrukturo in povečati skladiščne zmogljivosti. V ta namen je potrebna cela vrsta ukrepov, od zbiranja deževnice v cisternah, gradnje rezervoarjev in krožnih instalacij cevovodov do zmanjšanja pozidave tal, da se povečajo skladiščne zmogljivosti tal. V primeru poplavljanja različnih vrst vodotokov je treba odvečno vodo preusmeriti in jo shraniti v nadzorovanih zbiralnikih. Ob vodotokih bi bilo treba v razmikih postaviti varnostne konstrukcije, da bi lahko odvečna voda odtekala in bi se ublažile razmere v konicah z največ vode. Na takšne razmere se je treba vnaprej pripraviti z infrastrukturnimi naložbami.

2.3 Generalna skupščina Združenih narodov je vodo in sanitarno oskrbo leta 2010 izrecno priznala kot človekovo pravico ([4]). Prvi koraki za uresničevanje te pravice, storjeni z Direktivo (EU) 2020/2184 ([5]) in predlogom Komisije za prenovitev Direktive 91/271/EGS ([6]), so nujno potrebni. Države članice se s tem zavežejo, da bodo do leta 2030 izboljšale dostop vseh ljudi v EU do čiste in cenovno dostopne pitne vode ter sanitarne oskrbe. Po podatkih Komisije ([7]) približno 10 milijonov ljudi v EU trenutno nima na voljo sanitarnih prostorov, kar morajo države članice ustrezno upoštevati v procesu izvajanja. S pobudo o modrem dogovoru naj bi se ta prizadevanja še okrepila.

2.4 Podnebna kriza že močno vpliva na globalno upravljanje vodnih virov. Ena od posledic je dvig morske gladine, ki povečuje vdore vode na obalna območja, hkrati pa na mnogih območjih povzroča, da se vodostaji rek in nivo podtalnice znižujeta. Zaradi tega je pomanjkanje hrane še večje, saj je uporaba sladke vode pri pridelavi vrste živil neizogibna ([8]).

2.5 Podnebna kriza zmanjšuje razpoložljive vodne vire in povzroča sušo, izsuševanje vodnih virov ([9]), segrevanje morij in uničevanje življenjskega prostora, kar ima posledice za celoten ekosistem.

2.6 Oskrba z vodo je življenjskega pomena za državljane in del kritične infrastrukture. Da bi pitna voda prišla do državljanov, je praviloma potrebna energija, ki poganja vodne črpalke. Dobavitelji pitne vode že zdaj uporabljajo rezervne sisteme in lastne energetske kroge, da bi v primeru izpada lahko ljudi še naprej oskrbovali s pitno vodo.

2.7 V preteklih letih je oskrbo z vodo in upravljanje odpadnih voda v mnogih državah EU znova prevzela lokalna raven. Predvsem negativne izkušnje s privatizacijo storitev so mesta in občine prisilile, da so storitve splošnega pomena znova prenesle na javni sektor. Pogosti stranski učinki so bili med drugim manjše naložbe v infrastrukturo, slabši delovni pogoji,

([3]) https://www.aquapublica.eu/sites/default/files/article/file/20230310_Joint%20statement_EPR%20scheme.pdf
([4]) https://www.un.org/Depts/german/gv-64/band3/ar64292.pdf
([5]) Direktiva (EU) 2020/2184 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (UL L 435, 23.12.2020, str. 1).
([6]) Direktiva Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (UL L 135, 30.5.1991, str. 40).
([7]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/qanda_22_6281
([8]) https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/wat2.1633
([9]) Europe's next crisis: Water – POLITICO *(Naslednja kriza v Evropi: voda)*.

višji stroški za potrošnike ter izguba nadzora in strokovnega znanja ([10]). S tem, ko so mesta in občine znova prevzeli lastništvo teh storitev, so ponovno dobili možnosti za politično ukrepanje, demokratični nadzor in vpliv na področju oskrbe z vodo ([11]).

2.8 Voda je vprašanje velikega političnega in družbenega pomena. Zahteva dolgoročen pristop, ki se ne ujema z volilnimi cikli in za katerega so potrebna velika prizadevanja nosilcev javnega odločanja z vidika naložb ter stroškov delovanja in vzdrževanja. Da bi državljani lahko v celoti izvajali demokratičen nadzor, morajo poznati vodni krog in njegove cene.

3. **Splošne ugotovitve**

Družbena razsežnost voda

3.1 Vodja je življenjsko pomemben vir, ki je zaradi posledic podnebne krize vse bolj redek. Zato EESO poziva k modremu dogovoru EU, s katerim bi povečali ozaveščenost o tem viru. Priporoča pregled stanja na področju vodne infrastrukture in razpoložljivosti vode v vseh državah članicah, da bi zbrali posodobljene informacije o stanju sedanje infrastrukture ter opredelili nujne naložbene potrebe.

3.2 EESO poudarja, da voda ni kot ostali tržni proizvodi, ampak je dediščina, ki jo je treba ščititi in braniti ([12]). Meni, da bi bilo treba splošni dostop prebivalstva do pitne vode in visokokakovostnih sanitarnih storitev po sprejemljivih cenah obravnavati kot javno dobrino in ne le kot blago, ob polnem upoštevanju člena 14 PDEU in Protokola št. 26, priloženega PEU in PDEU. Glede na to EESO priporoča, naj EU sprejme in okrepi regulativne okvire za koncesijske pogodbe za vodo, da bi zajamčila splošen dostop do nje in do kanalizacijskih sistemov po dostopni ceni in z ustreznimi standardi kakovosti, kakor tudi obnovo in zaščito ekosistemov ter potrebne naložbe v infrastrukturo. Izključitve za vodo in odpadno vodo iz Direktive 2014/23/EU o podeljevanju koncesijskih pogodb, ki so bile dosežene z uspešno evropsko državljansko pobudo Pravica do vode ([13]), je treba ohraniti tudi v prihodnje, ob polnem spoštovanju člena 14 PDEU in Protokola št. 26, ki je priložen PEU in PDEU. EESO zlasti z vidika podnebne krize nasprotuje vsakršni obvezni liberalizaciji občutljivega področja voda in odpadnih voda. Namesto tega se zavzema za krepitev javnih storitev splošnega pomena na področju vode in drugod.

3.3 EESO poziva Komisijo in države članice, naj za vse politike na področju vode uporabljajo pristop, ki temelji na pravicah, in naj obravnavajo vodno revščino, kar bo tudi v skladu z evropskim stebrom socialnih pravic. Predlaga, naj se spodbuja skupni pristop k razumevanju vodne revščine na ravni EU in pripravi celovita opredelitev tega pojma, v okviru katerega bo lahko vsaka država članica razvila svojo opredelitev glede na lastne okoliščine, usklajeno z evropsko. Razvoj infrastrukture bi bilo treba podpreti z javnimi sredstvi, da se pomaga zlasti lastnikom nepremičnin s skromni sredstvi ter socialno prikrajšanim mestnim in podeželskim območjem, ki potrebujejo prenovo infrastrukture.

3.4 EESO poudarja, da pravičen prehod ni le vprašanje financiranja, temveč zajema tudi cilje, kot so dostojno delo, ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, socialna varnost in ohranjanje konkurenčnosti podjetij EU. Za to so potrebni posebni ukrepi na vseh ravneh, zlasti regionalni.

3.5 Vse več regij EU se sooča s pomanjkanjem vode ([14]), kar kaže, kako pomembno je vzpostavljanje odporne vodne infrastrukture, zlasti skladiščnih zmogljivosti. V primeru pomanjkanja vode je treba zagotoviti oskrbo za ljudi in temeljne človeške potrebe, čemur je treba dati prednost pred uporabo vode v industriji, turizmu in kmetijstvu. Za to morajo jamčiti

([10]) Getzner, Köhler, Krisch in Plank (2018), končno poročilo (daljša različica): *Vergleich europäischer Systeme der Wasserversorgung und Abwasserentsorgung (Primerjava evropskih sistemov oskrbe z vodo in sanitarnih storitev)*, v: Informationen zur Umweltpolitik, 197, https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15177626.

([11]) https://www.epsu.org/search?f%5B0%5D=policies%3A56

([12]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1), uvodna izjava 1.

([13]) https://right2water.eu/.

([14]) https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133025

države članice. Potrebno je za preprečitev konfliktov zaradi vode, kot smo jim že priča v drugih delih sveta. Modri dogovor EU je tako nujno potreben, tudi zato, da se bo razpoložljivosti in razdelitvi vode v prihodnje posvečalo več pozornosti ter da se okrepijo raziskave in inovacije.

Kakovost vode in čiščenje

3.6 EESO poziva k večjemu upoštevanju previdnostnega načela in načela onesnaževalec plača, da se izboljša kakovost vode, stroški pa s potrošnika prenesejo na onesnaževalca. Podtalnica bi morala biti pitna, da se izognemo dragemu in energetsko intenzivnemu čiščenju pitne vode.

3.7 Zlasti vnosi iz kmetijstva, živilske industrije in drugih industrijskih panog prispevajo k razpršenemu onesnaževanju z nitrati in pesticidi, zaradi česar kemijsko stanje podtalnice pogosto ni dobro. Zakonodaja na področju kmetijstva (npr. SKP), industrije in kemije (npr. uredba o trajnostni rabi pesticidov) mora biti zato oblikovana tako, da nima škodljivega vpliva na vodne ekosisteme.

Uporaba in razmetavanje z vodo

3.8 EESO opozarja na velike izzive, s katerimi se sooča lokalna raven pri razvoju in vzdrževanju vodnih teles. Za njihovo obravnavo bi bilo treba nadalje razvijati medobčinsko sodelovanje in ga bistveno olajšati, da bi bili oskrba z vodo, odvajanje odpadnih voda ter razvoj in vzdrževanje vodnih teles učinkovitejši ter da bi bile te storitve splošnega pomena na podeželju trajno vzdržne. EESO zato poziva Komisijo, naj poveča zakonodajni manevrski prostor, zlasti na področju javnih naročil.

3.9 Komisija ocenjuje, da celotni stroški prenove direktive o čiščenju komunalne odpadne vode znašajo več kot 3,8 milijona EUR letno. Večino bi morala pokriti gospodinjstva ([15]), kar pomeni, da bi se stroški sanitarne oskrbe še povečali, to pa bi močno obremenilo zlasti finančno najbolj ranljive družbene skupine. EESO zato poziva, naj se stroški in dobički porazdelijo tako, da gospodinjstvom ne bodo povzročili nesorazmerno velikega bremena.

3.10 EESO meni, da je treba bistveno zmanjšati izgube vode zaradi uhajanja iz omrežij, ki v nekaterih državah EU znašajo več kot 20 % ([16]), ter razmetavanje z vodo v kmetijstvu, industriji, gradbeništvu in turizmu. Te panoge lahko prispevajo k rešitvam s pospešenimi raziskavami in vlaganji v prakse, ki so gospodarne z vodo, ter z boljšo uporabo že razpoložljivega znanja (npr. kapljično namakanje, gojenje kultur z majhno porabo vode, krepitev krožnega gospodarstva, prilagajanje živilske proizvodnje lokalnim razmeram ipd.).

3.11 Dobro obveščeni državljani v svojih gospodinjstvih bolj varčujejo z vodo. Zato EESO pozdravlja razširjene obveznosti dobaviteljev pitne vode in upravljavcev odpadnih voda glede obveščanja gospodinjstev v skladu z zakonodajo EU.

Promet po vodnih poteh

3.12 Podnebna kriza močno vpliva na promet po vodnih poteh po vsem svetu. Predvsem nizki vodostaji rek, spremembe padavinskih vzorcev, vse več ekstremnih vremenskih dogodkov in dvig morske gladine imajo posledice za prevoz blaga in oseb.

3.13 Globina plovnih poti se zmanjšuje in pristaniška infrastruktura ter vodne zapornice se morajo prilagajati novim razmeram. To pomeni višje stroške in daljše čakalne dobe za plovila ter počasnejši prevoz blaga.

([15]) Porazdelitev v skladu z oceno učinka: 51 % gospodinjstva, 22 % javni izdatki in 27 % industrija.
([16]) https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15249737

3.14 Sprejeti je treba ukrepe za prilagoditev pristaniške infrastrukture in vodnih zapornic, pa tudi za boljše načrtovanje plovnih kanalov in poti, da bo ta način prevoza lahko tudi v prihodnje varen in učinkovit.

3.15 EESO meni, da sta razvoj in boljše povezovanje vodnih poti v EU ključnega pomena. Pri tem je treba upoštevati tudi intermodalnost, kakor je navedeno v mnenju TEN/764 ([17]).

Energija

3.16 Stanje na trgih energije avgusta 2022 je pokazalo, da zaradi podnebne krize noben vir energije ni 100-odstotno zanesljiv. Suša, na primer, vpliva na proizvodnjo energije v hidroelektrarnah in jedrskih elektrarnah.

3.17 EESO pozdravlja prizadevanja za uporabo hidroenergije za proizvodnjo in skladiščenje električne energije iz obnovljivih virov, vendar ugotavlja, da bo pomanjkanje vode zaradi podnebne krize dolgoročno vplivalo na to. Zato se proizvodnja zmanjšuje, kar lahko škodljivo vpliva na omrežja električne energije. Še naprej bi bilo treba spodbujati energijo iz obnovljivih virov in zlasti hitro pospešiti razvoj na področju sončne in vetrne energije, da bi se nadomestili morebitni izpadi hidroelektrarn.

3.18 EESO ugotavlja, da lahko elektrifikacija prometa poveča tudi porabo vode, saj elektroliti, ki se uporabljajo pri proizvodnji baterij, potrebujejo veliko vode. Zato je pri gradnji tovarn baterij potrebno skrbno načrtovanje.

3.19 EESO ugotavlja, da se pri proizvodnji energije iz obnovljivih virov praviloma porabi manj vode kot pri pridobivanju in predelavi tradicionalnih fosilnih goriv, vendar obstaja obnovljivi vir, pri katerem je poraba vode velika, to so biogoriva. Namakanje in predelava poljščin, ki se gojijo za proizvodnjo biogoriv, zahtevata veliko vode, ki jo je treba zagotoviti z vodno infrastrukturo in vodovodnimi omrežji.

3.20 EESO opozarja, da so v proizvodnji jedrske energije potrebne ogromne količine vode za hlajenje. Zaradi podnebne krize temperature naraščajo, vodostaj rek pa se zmanjšuje. Ob vse višjih temperaturah morajo jedrske elektrarne zaradi pomanjkanja vode krčiti svojo proizvodnjo. Poleg tega odvajanje pretople vode, ki se uporablja za hlajenje, zvišuje vsebnost kisika v rekah, kar negativno vpliva na okoljsko stanje vodnih virov in biotsko raznovrstnost ([18]).

4. **Posebne ugotovitve**

4.1 EESO izraža kritiko zaradi premajhne usklajenosti vodne politike EU z drugimi politikami in Komisijo poziva, naj to stanje izboljša, da se preprečijo nasprotujoče si politike in cilji.

4.2 EESO pozdravlja odločitev Komisije, da v okviru prenove direktive o pitni vodi zagotovi čim večje zmanjšanje izgub vode v vodovodih ([19]). Opozarja na nujnost hitrih ukrepov ter javnih in zasebnih naložb v vodno infrastrukturo, da se preprečijo izgube vode ter da bi bila ključna vodna infrastruktura dolgoročno odporna in trajnostna. Če pride do uhajanja vode, ga je treba obravnavati kot nujno nalogo. V takšnih primerih sta odločilnega pomena strokovno osebje in oprema, da se uhajanje takoj ustavi.

4.3 Pokazalo se je, da so stroga proračunska pravila največja ovira za javni sektor pri financiranju infrastrukturnih projektov. Zato bi bilo treba projekte v zvezi z evropskim zelenim dogovorom, energetsko neodvisnostjo in digitalnim sektorjem izključiti iz vseh predpisov, ki ovirajo tovrstne javne naložbe. Kot je že navedel v prejšnjih mnenjih ([20]), EESO zato priporoča, naj se pri javnih naložbah uporabi zlato pravilo.

([17]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Spremenjeni predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah Unije za razvoj vseevropskega prometnega omrežja, spremembi Uredbe (EU) 2021/1153 in Uredbe (EU) št. 913/2010 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1315/2013 (COM(2022) 384 final/2 – 2021/0420 (COD)) (UL C 75, 28.2.2023, str. 190).

([18]) https://www.dw.com/de/wie-k%C3%BChlen-hei%C3%9Fe-l%C3%A4nder-ihre-kernkraftwerke/a-49758541.

([19]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020L2184.

([20]) Glej opombo 1.

4.4 EESO podpira predlagano revizijo Direktive 2006/118/ES ([21]) in Direktive 2008/105/ES ([22]) ter uvedbo mejnih vrednosti za perfluorirane spojine (PFC) in mikroplastiko. Evropsko računsko sodišče je v posebnem poročilu opozorilo na nedosledno uporabo načela onesnaževalec plača v sektorju vode kljub precejšnjim operativnim in investicijskim stroškom ([23]).

4.5 EESO opozarja, da so za ohranjanje in razvoj trajnostne in odporne vodne infrastrukture ter vodovodnih omrežij potrebni usposobljeni delavci, predvsem strokovnjaki, in ustrezno upravljanje znanja, tj. strateške in operativne dejavnosti za optimizacijo uporabe znanja. Poziva k vzpostavitvi potrebnih struktur in delovnih pogojev, da na tem področju ne bo prihajalo do ozkih grl in da bo na voljo dovolj strokovnega osebja za izvajanje potrebnih ukrepov.

4.6 EESO ugotavlja, da se skupaj z digitalizacijo na področju vode povečujejo tudi tveganja v zvezi z varnostjo in varstvom podatkov. Zagotoviti je treba, da se zbrani podatki obdelujejo v skladu z najstrožjimi možnimi ureditvami varstva podatkov. Glede na vse večjo grožnjo kibernetskih napadov na kritično infrastrukturo mora biti tudi kibernetska varnost osrednjega pomena pri vodni infrastrukturi in vodovodnih omrežjih.

4.7 V mnogih državah članicah so podjetja za proizvodnjo in oskrbo s pitno vodo ter za upravljanje in čiščenje odpadnih voda zelo slabo povezana ali pa sploh niso. Po mnenju EESO bi lahko zmanjšali stroške in povečali učinkovitost, če bi vodenje in upravljanje prevzela ena javna služba.

V Bruslju, 13. julija 2023

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Oliver RÖPKE

([21]) Direktiva 2006/118/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem (UL L 372, 27.12.2006, str. 19).

([22]) Direktiva 2008/105/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv Sveta 82/176/EGS, 83/513/EGS, 84/156/EGS, 84/491/EGS, 86/280/EGS ter spremembi Direktive 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 348, 24.12.2008, str. 84).

([23]) https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_12/SR_polluter_pays_principle_SL.pdf